

HJARTDAL OG GRANSHERAD
sparebank

Årsberetning og regnskap 2012
114. forretningsår

INNLEDNING

Hjartdal og Gransherad Sparebank skal være en lokalbank for Hjartdal, Notodden og Kongsberg som tilbyr hyggelig og kompetent service. Vårt mål er å ha de mest fornøyde bankkundene, og i følge norsk kundebarmeter opprettholdt vi den gode kundetilfredsheten i 2012 med en KTI på 79. For å klare å opprettholde et høyt servicenivå er lønnsomhet en forutsetning, og styret er opptatt av at banken skal ha en lønnsomhet som styrker bankens soliditet.

Banken skal være en pålitelig samarbeidspartner og synlig støttespiller for lokalsamfunnet.

Banken har i 2012 hatt vekst både i innskudd og utlån. Det er i Notodden banken har flest kunder både på privatmarkedet og bedriftsmarkedet, men banken vokser raskest i Kongsberg. I 2011 flyttet banken i Kongsberg sammen med Kongsberg Boligbyggelag og Garanti Eiendomsmegling i flotte lokaler i Chr. Augusts gate. Det gode samarbeidet er positivt både for ansatte og kunder. Bankens ser på Kongsberg som et spennende marked å vokse videre i.

Den langsiktige satsingen banken har hatt på salg av Terra Gruppen sine produkter som forsikring, kredittkort, fond og leasing gir gode inntekter, og blir stadig viktigere for bankens totale inntekter. Bankens har de siste årene ikke vært aktiv i verdipapirmarkedet og har heller ikke hatt store tap på utlån. Dette har gjort at inntjeningen har vært stabilt god, og bankens egenkapital er styrket.

Norsk økonomi var i 2012 preget av solid vekst, godt hjulpet av høy investeringsaktivitet i våre energinæringer og i bygg og anlegg. Sysselsettingen steg og arbeidsledigheten holdt seg på langt lavere nivå enn i våre naboland. Finansnæringssektoren fikk et godt år, godt hjulpet av små tap i bankene og lave skadeprosenter i skadeforsikring. Norges Bank vurderer det slik at risikoen i det norske finanssystemet er samlet sett noe redusert i løpet av året.

Sentralbanken senket sin styringsrente, foliorenten, fra 1,75 pst til 1,5 pst ved sitt rentemøte i mars. Pengemarkedsrentene falt med et helt prosentpoeng gjennom året til i underkant av 2 pst. Kredittmarkedene som tidvis var turbulente, endte året med ganske normale marginer for de fleste kreditttyper. Fra 1. januar til årets slutt steg Oslo Børs med sterke 16 pst.

Boligprisene økte i alle deler av landet, med sterkest vekst i de mest populære byene. Årsveksten ble 7,7 pst for året sett under ett, sammenlignet med fjoråret. Kredittveksten lå gjennom store deler av fjoråret på om lag 7 pst. Husholdningene lånevekst var stabil, mens bedriftene låneetterspørsel tok seg gradvis opp gjennom fjoråret. Konsumprisveksten var relativt lave 0,8 pst i 2012, til tross for at lønnsveksten trolig havnet på i overkant av 4 pst. Til tross for god vekst i kjøpekraften, nedgang i rentenivåene og stigende boligpriser holdt spareren stil husholdningene seg høy gjennom fjoråret. Deres innskudd i bank økte markert.

Terra-Gruppen styrker lokalbanken!

Hjartdal og Gransherad Sparebank er aksjonær i Terra-Gruppen og med i Terra-alliansen sammen med 77 andre lokalbanker. Terra-Gruppens strategiske fundament er å styrke lokalbankene.

Finanskonsernet Terra-Gruppen ble etablert i 1997 og er eid av 78 selvstendige og lokalt forankrede norske sparebanker samt OBOS (Oslo Bolig- og Sparelag). Aksjonærene i Terra-Gruppen utgjør til sammen en av Norges største finansgrupperinger, med en samlet forvaltningskapital på om lag 270 milliarder kroner (inkludert Terra BoligKreditt). Selskapet besluttet i 2012 å skifte navn til Eika. Navneskiftet vil bli gjennomført 1. kvartal 2013.

En viktig allianse med høy kundelojalitet

Terra og sparebankene bidrar til et viktig mangfold i finansnæringssektoren, med lokal verdiskaping og nærhet til kundene. Lokalbankene som er tilsluttet Terra-Gruppen har totalt ca. 750 000 kunder og en sterk lokal tilhørighet. Både i personmarkedet og bedriftsmarkedet har bankene landets høyeste kundetilfredshet og lojalitet blant fysisk betjente banker. Terrabankene har tilsammen en betydelig distribusjonskapasitet med 190 bankkontorer i 105 kommuner.

Kostnadseffektive og konkurransedyktige løsninger

Terra-Gruppen styrker lokalbankene gjennom leveranser kostnadseffektive tjenester og konkurransedyktige produkter og tjenester som dekker bankenes og kundenes behov. Terra Forsikring er Norges femte største forsikringsselskap og leverer et bredt spekter skade- og personforsikringsprodukter gjennom bankene. Terra Finans og Kredittbank produserer kort- og salgspantprodukter som debet- og kredittkort og leasing og salgspantlån. Terra Forvaltning leverer fondsprodukter for personkunder og bankene. Terra Aktiv Eiendomsmegling er landsdekkende med meglerkjedene Terra Eiendomsmegling og Aktiv Eiendomsmegling. I 2012 ble det besluttet å slå sammen disse kjedene under navnet Aktiv Eiendomsmegling.

I 2012 ble Terra BoligKreditt AS skilt ut fra Terra-Gruppen slik at selskapet i dag er direkte eid av aksjonærene i Terra-Gruppen AS. Selskapet har en forvaltningskapital på omlag 50 milliarder og er med sin tilgang til det internasjonale markedet for Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) en viktig fundingkilde for lokalbankenes boliglånportefølje.

Stordriftsfordeler for lokalbankene

Terra-Gruppens datterselskap Terra-Alliansen sørger for at lokalbankene får tilgang til gode fellesskapsløsninger der hver enkelt bank selv er for liten. Det er i hovedsak løsninger innen IT og infrastruktur inkludert betalingsformidling, kompetanseutvikling med Terra skolen, styring og kontroll med Terra ViS og økonomi- og regnskapstjenester med Terra Økonomiservice. Med et profesjonalisert prosjekt og utviklingsmiljø i selskapet leverer Terra Alliansen også en lang rekke digitale løsninger. Det gjelder kundeløsninger på nett og mobil – og integrerte løsninger som effektiviserer kunde og saksbehandlersystemene i bankene.

Utover disse fellestjenestene arbeider Terra-Gruppen for lokalbankene innenfor områder som kommunikasjon, marked og merkevare og næringspolitikk for å ivareta bankenes næringspolitiske interesser gjennom dialog med relevante myndigheter.

STYRETS KOMMENTARER TIL ÅRSREGNSKAPET**Generelt**

Regnskapsloven krever at det skal bekreftes om regnskapet er utarbeidet med tanke på fortsatt drift. Dette kan bekreftes. Styret kjenner heller ikke til forhold etter regnskapsårets utgang som det bør tas hensyn til.

Resultatregnskapet

Driftsresultat før skatt utgjør kr. 23,8 mill. tilsvarende 1,06% av gjennomsnittlig forvaltningskapital. I 2011 var resultatet før skatt kr. 24,0 mill., tilsvarende 1,11% av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Banken har i 2012 økt bemanningen med tanke på å kunne ta en større andel av bedriftsmarkedet lokal. Dette har gjort at kostnadsveksten i 2012 er større enn inntektsveksten, men vi ser på dette som en investering for fremtiden.

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter økte med 1,77 mill. til kr. 49,7 mill. I prosent representerer dette en nedgang fra 2,23% i år 2011 til 2,21% i år 2012. Tilsvarende tall i år 2010 var 2,20%. Det er spesielt på innskuddsmargin at banken har merket den harde konkurransen i markedet.

	2012	2011	2010
Netto renteinntekter (tusen)	49.734	47.966	45.128
Rentenetto i % av forvaltningskapital	2,21	2,23	2,20
Andre inntekter (tusen)	13.949	13.504	12.949
Andel andre inntekter i % (eks. verdipapirer)	19,7	19,3	21,5
Driftskostnader	36.261	33.601	29.435
Kostnadsprosent (eks. verdipapirer)	58,5	56,5	51,2
Driftsresultat før skatt (tusen)	23.829	24.016	24.877
Resultat i % av forvaltningskapital	1,06	1,11	1,22

Banken har i 2012 en gevinst på kr. 1,36 mill. i verdipapirmarkedet. I hovedsak kommer gevinsten fra oppskrivning av obligasjonsporteføljen. Bankens utbytteinntekter ble i år 2012 kr. 0,38 mill, en nedgang på kr. 1,77 mill. fra året før. Nedgangen skyldes manglende utbytte fra bankens eierandel i Terra Gruppen.

Provisjoner og inntekter fra banktjenester, fratrukket provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester, økte fra år 2011 til år 2012 med kr. 1,24 mill til kr. 12,0 mill. Skadeforsikring og Boligkreditt er områdene som gir banken størst provisjonsinntekter. Andre inntekter (eks. verdipapirinntekter) utgjorde 19,7% av totale inntekter i 2012 mot 19,3% i 2011.

Driftskostnadene ble i 2012 kr. 36,3 mill. mot kr. 33,6 mill. i 2011. Driftskostnadene i prosent inntektene eks. verdipapirgevinster ble i 2012 58,5% mot 56,5% i 2011.

Det er konstatert tap på utlån og garantier i år 2012 på kr. 4,8 mill. Netto tap på utlån og garantier (resultateffekt) i år 2012 er på 3,51 mill mot 3,56 mill i 2011.

Eiendeler, gjeld og egenkapital

Banken har hatt 6,3% vekst i forvaltningskapitalen i år 2012. Dette er noe høyere vekst enn planlagt. Veksten i utlån var på 8,7% mot 4,4% i år 2011. I tillegg har banken plassert boliglån i Terra Boligkreditt, og ved årsskifte utgjorde denne utlånsporteføljen kr. 834 mill mot kr. 695 mill i år 2011. Dersom dette hadde vært lånt ut på bankens balanse ville det gitt en total utlånsvekst i år 2012 på 11,7%. Styret opptatt av å overvåke forholdet mellom bankens videre utlånsvekst og utviklingen i bankens egenkapital.

Innskuddene økte med 6,8% mot 6,7% i år 2011. Innskuddsdekningen var ved årsskifte 80,3%.

	2012	2011	2010
Forvaltningskapital (mill)	2.327	2.188	2.114
Utlån til kunder (mill)	2.046	1.883	1.804
Utlån Terra Boligkreditt (mill)	834	695	602
Utlån til bedrifter (mill)	579	489	459
Innskudd fra kunder (mill)	1.644	1.540	1.443
Innskuddsdekning (%)	80,3	81,8	80,0
Kjernekapitaldekning (%)	16,1	16,9	16,1
Kapitaldekning (%)	16,1	16,9	16,1

Soliditet

Bankens egenkapital er i år 2012 tilført kr. 16 mill., og utgjør nå kr. 204,7 mill., tilsvarende 8,79% av forvaltningskapitalen pr. 31.12.12. Tilsvarende tall pr. 31.12.11 var kr. 188,9 mill. og 8,64%.

Kjernekapitaldekningen og kapitaldekningen var ved årsskifte 16,1% mot 16,9% ved forrige årsskifte. Bankens interne krav til kapitaldekning ble i ICAAP beregningen i 2012 satt til 14,8%. Styret er av den oppfatning at bankens soliditet er tilstrekkelig.

Nedskrivning av verdien på utlån og garantier

Samlede nedskrivninger utgjør ved årsskifte kr. 12,4 mill. mot kr.13,5 mill. i år 2011. De totale nedskrivningene fordeler seg med kr. 8,80 mill. i gruppevisse nedskrivninger og kr. 3,63 mill. i spesifiserte nedskrivninger. Totale nedskrivninger utgjør 0,61% av totale utlån.

Misligholdte lån var ved utgangen av året kr. 14,3 mill., eller 0,70% av totale utlån. Ved utgangen av fjoråret var misligholdte lån kr. 20,0 mill. Det er styrets oppfatning at nedskrivningen av verdien på utlånene og garantier er foretatt i henhold til forskriftene, og er tilstrekkelig i forhold til risikoen.

Banken har sett det som viktig å vektlegge betjeningsevne og ta høyde for at renten vil gå opp ved innvilging av nye lån. Nye retningslinjer for boliglån med skjerpet krav til egenkapital for privatkunder er implementert i banken i 2012 og avvik rapporteres til styret kvartalsvis. Også for bedriftskunder er grundigere analyse av økonomisk stilling og betjeningsevne implementert.

STYRETS RISIKOVURDERINGER

Generelt

Banken fornyer kontinuerlig sitt interne styringssystem i henhold til interne krav og endringer i lover og forskrifter. Systemet er godt dokumentert, og det rapporteres egen risikorapport til styret hvert kvartal hvor viktige risikoparametere måles opp mot rammeverdier. Risikoområdene deles inn i kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Det er i 2012 etablert et eget policy team i banken som har ansvaret for utarbeidelse og oppfølging av policy for ulike risikoområder.

Banken har en ansvarlig for internkontroll som gjennomfører en omfattende og godt dokumentert kontroll. Det utarbeides rapport til ledelsen hvert kvartal, og det utarbeides en egen internkontrollrapport til styret hvert år. Det er i 2012 også gjort en tydeligere synliggjøring av ansvaret for risikoområdet i banken, risikoansvarlig har også rapporteringsansvaret til bankens revisjonsutvalg.

Kredittrisiko

Risikoen for at en kunde ikke kan oppfylle sine forpliktelser, for eksempel tilbakebetale et lån på grunn av manglende betalingsevne eller betalingsvilje.

For å holde kontroll med bankens kredittrisiko har banken utarbeidet en egen kredittpolicy og satt rammer for utlånsvirksomheten. Banken har revidert sin kreditthåndbok og kredittpolicy gjennom 2012. Kredittpolicyen inneholder retningslinjer og begrensninger for utlån. Det er laget mer detaljerte rammer for utlånsvekst, store engasjementer, andel næringslån og grenser for risikoklassifisering. Det rapporteres kvartalsvis til styret om risiko innenfor kredittområdet.

Andelen av misligholdte lån gikk ned fra 1,07% i 2011 til 0,70% i 2012. Den generelle kredittrisikoen er moderat, og lave renter og god prisutvikling på boliger er med på å holde kredittrisikoen på et moderat nivå. Banken har hatt en relativt stor vekst i utlån til bedrifter i 2012, men banken har bedret både kapasitet og kompetanse på området i tillegg til at bedre verktøy for kundeanalyse er tatt i bruk. Veksten har kommet i lokalmarkedet i Hjartdal og Notodden, og det er bankens oppfatning at kredittrisikoen ikke har økt som følge av denne veksten. Utlånsforskriften gir kun anledning til å nedskrive lån med objektive bevis for at risikoen for tap er økt.

Markedsrisiko

Risikoen for at markedsverdi på bankens verdipapirportefølje og overtatte eiendeler endres. Risikoen for at renten skal utvikle seg i ugunstig retning for banken.

Banken har utarbeidet en egen markedspolicy som regulerer bankens eksponering i verdipapirmarkedet og rentemarkedet. Bankens rammedokument har klare rammer for risikoeksponering som omfatter volumbegrensning på egenkapitalinstrumenter, sammensetting og durasjon på obligasjonsporteføljen, og grenseverdi på risikokapitalutnyttelse. Det rapporteres kvartalsvis til styret hvilke verdipapirer banken besitter i forhold til vedtatte begrensninger, samt avkastning på verdipapirer.

Banken holder renterisikoen på et minimum ved å følge styringsrenten til Norges Bank eller 3 måneders Nibor rente både for innskudd og utlån. Banken har sikret fastrentelån med rentebytteavtaler for å eliminere renterisikoen. Alle innlån til banken gjøres i flytende rente med kvartalsvis regulering.

Omløpsaksjer og aksjefond

Banken hadde ved årsskiftet fond og aksjer til en bokført verdi på kr. 4,6 mill som er definert som omløpsmidler. Omløpsmidler er bokført til markedsverdi.

Anleggsaksjer

Bankens anleggsaksjer utgjorde ved årsskifte kr. 38,7 mill., og er bokført til kostpris eller lavere.

Det er styrets oppfatning at bankens markedsrisiko ved årsskifte er lav.

Likviditetsrisiko

Risikoen for at banken ikke har tilstrekkelig med likvider på et bestemt tidspunkt til å møte sine låneforfallsforpliktelser.

Banken har utarbeidet egen likviditetspolicy som regulerer bankens likviditetsrisiko. Rammedokumentet har også klare grenser for likviditetsnivået i banken. Det omfatter regulering av innlånenes løpetid og forfallsstruktur, begrensning i store innskudd, nedre grense for bufferlikviditet og likviditetsindikatorer. Fra 2012 omfatter rammene også LBI og LCR med en opptrappingsplan frem mot innføring av lovkrav i 2015.

Banken bruker en likviditetsmodell for å simulere fremtidig likviditetsbehov som oppdateres hver måned.

Ukontrollert likviditetsbehov kan i første rekke oppstå som et resultat av at kunder tar ut innskudd. Andelen store kundeinnskudd er på et relativt høyt nivå. Ved årsskifte utgjør slike innskudd 26,1% av totale innskudd mot 25,8% ved forrige årsskifte. For å eliminere noe av risikoen for uventede uttak av store innskudd har banken i 2012 innført innskuddskonto med 32 dagers oppsigelse. Ved årsskifte var 15,0% av innskuddene plassert på denne kontotype, noe som har tatt ned likviditetsrisikoen betydelig.

Banken har trekkrettigheter i norsk kredittinstitusjon som benyttes i liten grad. Bankens tilgang på kortsiktig likviditet tilsvarer ved årsskifte 14,0% av totale innskudd.

Banken hadde ved årsskifte kun tatt opp lån i obligasjonsmarkedet med løpetider opp til 4 år.

Bankens likviditetssituasjon rapporteres månedlig til styret. Det er styrets oppfatning at likviditetsrisikoen er lav.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko omfatter risiko innen Personal, Økonomi, IT- sikkerhet, Fysisk sikkerhet, Drift, Juridisk sikkerhet, forvaltning, kontroll og Daglig drift.

I dette inngår risikoen for at banken kan bli påført tap eller kostnader som følge av:

- IT-systemer og organisasjon ikke kan behandle transaksjoner på korrekt og tidsriktig måte
- manglende sikring av omdømme, eiendeler og ressurser m.v.
- bevisste handlinger fra egne ansatte og/eller utenforstående med sikte på å oppnå urettmessige fordeler
- manglende sikring av kunders eiendeler eller uaktsomhet ved forvaltning av eiendeler på vegne av andre
- systemtekniske og manuelle kontroller som ikke fungerer

Banken skal til enhver tid ha kontroll på den operasjonelle risikoen, gjennom gode systemer for kvalitetssikring og intern kontroll. Styret har tett oppfølging av bankens internkontroll.

Det er styrets oppfatning at den operasjonelle risikoen i banken er lav.

ANDRE FORHOLD

DISPONERING AV OVERSKUDET

Styret foreslår at overskuddet på kr. 16.632.000 etter skatt disponeres slik:

Overført til Sparebankens fond kr. 16.032.000

Avsatt til gavemidler kr. 600.000

LOVPÅLAGT TILLEGGSINFORMASJON

Banken hadde ved årsskifte 29 ansatte fordelt på 27,2 årsverk. 1 mann og 8 kvinner har redusert stilling. Omfanget av overtid i banken er lavt, og det er ikke grunnlag for å si at overtid er knyttet til menn eller kvinner.

Av de 29 ansatte er 64% kvinner og 36% menn. I bankens ledergruppe er det 3 menn. I bankens styre er det 1 kvinne og 5 menn.

Gjennomsnittslønn i banken omregnet til 100% stillinger er kr. 478 tusen. Det er ingen forskjellsbehandling i lønn til personer i samme stillingskategori, og styret ser ikke behov for å iverksette tiltak for å endre bankens forhold til likestilling mellom kjønnene. Det er ansatt 2 nye medarbeidere i 2012.

Gjennomsnittlig sykefravær var i år 2012 på 3,60%, ned fra 5,37% i 2011. Arbeidsmiljøet er godt, noe bankens årlige medarbeiderundersøkelse viser. Vi har egen bedriftshelseavtale med Stamina HOT på Notodden. Banken forurenser ikke det ytre miljø.

Banken driver ikke egne forsknings- og utviklingsaktiviteter, men har gjennom sitt eierskap i Terra Gruppen AS vært med på å finansiere utvikling av banksystemene i SDC Utvikling AS.

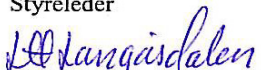
UTSIKTER FOR 2013

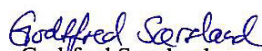
Utsiktene for neste år er i skrivende stund gode både for Norge og for norske banker. Bankenes marginer er på mange produktområder høyere enn de var for ett år siden. Boligprisene ventes å stige, om enn svakere enn i fjor. Låneveksten antas å være ganske robust i år, uten at vi ser noen markert økning i tap. Norge er likevel sårbar for eventuelle alvorlige tilbakeslag i internasjonal økonomi.

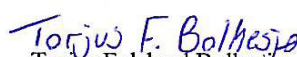
Styret vil takke bankens ansatte som yter mye for banken, og som er hyggelige og kompetente rådgivere for bankens kunder. Takk også til bankens tillitsvalgte for god innsats i 2012, og til kunder og andre samarbeidspartnere for den tillit dere har vist banken gjennom året.

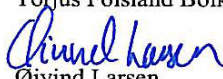
Sauland, den 31.12.12 / 12.02.13

Torunn Hovde Kaasa
Styreleder

Leif Harald Langåsdaalen

Godfred Særsland
Styrets nestleder

Torjus F. Bolkesjø
Torjus Folsland Bolkesjø

Øivind Larsen
Banksjef

Asmund Gjøven
Thor Bjørlin
Ansattes representant

Hjartdal og Gransherad Sparebank

RESULTATREGNSKAP (i tusen kroner)	Noter	2012	2011
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		930	1 195
Renter og lign. innt. av utlån til og fordr. på kunder		93 894	90 153
Renter og lignende inntekter av sertifikater og obligasjoner		4 733	7 675
Andre renteinntekter og lignende inntekter			
Sum renteinntekter og lignende inntekter		99 556	99 022
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinst.		416	1 619
Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		34 593	33 340
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer		13 987	15 191
Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	23	816	906
Andre rentekostnader og lignende kostnader		10	-
Sum rentekostnader og lignende kostnader		49 822	51 056
Netto rente og kredittprovisjonsinntekter		49 734	47 966
Inntekter av aksjer, andeler og verdipapirer med variabel avkastning		319	2 091
Inntekter av eierinteresser i tilknyttede selskaper		60	60
Sum utbytte og andre innt. av verdip. med var. Avkastning		379	2 151
Garantiprovisjoner		578	584
Andre gebyr og provisjonsinntekter		13 690	12 888
Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	2	14 268	13 472
Andre gebyr og provisjonskostnader		2 272	2 718
Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	3	2 272	2 718
Netto verdiendring og gevinst/tap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende vp		1 128	-410
Netto verdiendring og gevinst/tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning		-2	20
Netto verdiendring og gev/tap på valuta og finansielle drivater		238	279
Sum netto verdiendring og gev/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler	4	1 364	-111
Driftsinntekter faste eiendommer		185	384
Andre driftsinntekter		24	326
Sum andre driftsinntekter		210	710
Lønn		15 100	14 181
Pensjoner	5	1 738	1 246
Sosiale kostnader		2 850	2 836
Administrasjonskostnader		10 880	9 938
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader	6, 7	30 568	28 201
Ordinære avskrivninger		689	799
Sum avskr. m.v. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	8	689	799
Driftskostnader faste eiendommer		307	380
Andre driftskostnader		4 697	4 223
Sum andre driftskostnader	9	5 004	4 603
Tap på utlån		3 510	3 555
Sum tap på utlån, garantier m.v.	11	3 510	3 555
Nedskrivning/reversering av nedskrivning		-83	-295
Gevinst/tap		-	-
Sum nedskr./reversering av nedskrivning og gev./tap på verdip. som er anl.m.		-83	-295
Resultat av ordinær drift før skatt		23 829	24 017
Skatt på ordinært resultat	10	7 197	7 203
Resultat for regnskapsåret		16 632	16 814
Overført fra gavefond		-250	0
Overført til/fra sparebankens fond		16 032	16 214
Overført til gaver og bruk av gavefond		850	600
Sum overføringer og disponeringer	24	16 632	16 814

Hjartdal og Gransherad Sparebank

EIENDELER (i tusen kroner)	Noter	2012	2011
Kontanter og fordringer på sentralbanker	14	43 568	32 657
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		12 804	9 740
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		-	-
Sum netto utlån og fordringer på kredittinstitusjoner		12 804	9 740
Kasse-/drifts- og brukskreditter		119 468	90 579
Byggelån		80 715	56 230
Nedbetalingslån		1 846 432	1 736 369
Sum utlån og fordringer på kunder, før nedskrivninger	11, 12	2 046 615	1 883 178
Individuelle nedskrivninger på utlån	11	-3 625	-5 035
Nedskrivninger på grupper av utlån	11	-8 799	-8 461
Sum netto utlån og fordringer på kunder		2 034 191	1 869 682
Overtatte eiendeler	15	2 643	2 598
Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige		2 961	5 922
Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre		166 830	198 005
Sum sertifikater og obligasjoner	16	169 791	203 927
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis		43 043	50 207
Sum aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning	17	43 043	50 207
Eierinteresser i andre tilknyttede selskaper		339	299
Sum eierinteresser i tilknyttede selskaper	18	339	299
Maskiner, inventar og transportmidler		833	497
Bygninger og andre faste eiendommer		7 994	8 324
Sum varige driftsmidler	8	8 827	8 821
Andre eiendeler		583	422
Sum andre eiendeler		583	422
Opptjente ikke mottatte inntekter		5 513	5 196
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	5	4 112	3 610
Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		1 422	921
Sum forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		11 047	9 727
SUM EIENDELER		2 326 836	2 188 080

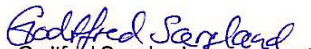
Hjartdal og Gransherad Sparebank

Gjeld og Egenkapital (i tusen kroner)	Noter	2012	2011
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		4 183	19 517
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		-	50 000
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	19	4 183	69 517
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid		1 601 991	1 501 419
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid		42 277	38 150
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	19, 20	1 644 268	1 539 569
Obligasjonsgjeld		434 960	349 841
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	21	434 960	349 841
Annen gjeld		11 052	11 550
Sum annen gjeld	22	11 052	11 550
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		5 836	7 218
Utsatt skatt	10	1 063	798
Andre avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		745	642
Sum avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		1 808	1 441
Evigvarende ansvarlig lånekapital/fondsobligasjonslån		20 000	20 000
Sum ansvarlig lånekapital	23	20 000	20 000
SUM GJELD		2 122 108	1 999 135
Sparebankens fond		204 628	188 595
Gavefond		100	350
Sum opptjent egenkapital	24, 25	204 728	188 945
SUM EGENKAPITAL		204 728	188 945
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		2 326 836	2 188 080
Poster utenom balansen			
Pantstillelse - verdipapirer deponert som sikkerhet for lån i Norges Bank	16	113 130	154 251
Garantiansvar	13	127 528	120 692

I styret for Hjartdal og Gransherad Sparebank

Sauland, 31.12.2012 – 12.02.2013

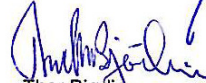

Torunn Hovde Kaasa
Styrets leder

Godtfred Særsland
Styrets nestleder

Asmund Groven

Leif Harald Langåsdaalen

Torjus F. Bolkesjø
Torjus Folsland Bolkesjø

Thor Bjørflin
Ansatt representant

Øivind Larsen
Banksjef

Kontanstrømanalyse (i tusen kroner)	2012	2011
Resultat før skattekostnad	23.829	24.017
Periodens betalte skatt	-7.518	-6.263
Ordinære avskrivninger	689	799
Nedskrivning/reversering anleggsmidler	83	295
Endring pensjoner	-502	974
Endring utlån finansinstitusjoner (med bindingstid)	0	2.400
Endring utlån	-164.509	-79.358
Endring gjeld til finansinstitusjoner	-65.334	19.450
Endring innskudd fra kunder	104.699	96.231
Endring i andre tidsavgrensingsposter og eiendeler	-2.814	-1.407
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-111.375	57.138
Netto utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-695	-294
Endring verdipapirer	41.177	-11.840
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	40.482	-12.134
Innbetalinger ved opptak av annen gjeld (korts./langs.)	85.119	-60.993
Utbetaling av gaver	-250	-540
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	84.869	-61.533
Netto kontantstrøm for perioden	13.975	-16.529
Konter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	42.397	58.926
Konter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	56.372	42.397
Denne består av:		
Konter og innskudd i Norges Bank	43.568	32.657
Innskudd i kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	12.804	9.740

Generelle regnskapsprinsipper

GENERELT

Hjartdal og Gransherad Sparebanks årsregnskap for 2012 er utarbeidet i samsvar med regnskapsloven av 1998, forskrift om årsregnskap for banker samt god regnskapsskikk. Under enkelte noter er det inntatt ytterligere forklaring og henvisning til poster i resultatregnskap og balanse. Alle beløp i resultatregnskap, balanse og noter er i hele tusen kroner dersom ikke annet er oppgitt.

Bruk av estimater

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket resultatregnskapet og verdsettelse av eiendeler og gjeld, samt usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen under utarbeidelse av regnskapet i henhold til god regnskapsskikk.

Periodisering av renter, provisjoner og gebyrer

Renter, provisjoner og gebyrer føres i resultatregnskapet etter hvert som disse blir opptjent som inntekter eller påløper som kostnader. Foretatte beregninger viser at etableringsgebyrer ikke overstiger kostnadene som oppstår ved etablering av det enkelte utlån. De periodiseres derfor ikke over lånets løpetid.

Inntektsføring/kostnadsføring

Forskuddsbetalte inntekter ved slutten av året blir periodisert og ført som gjeld i balansen. Opptjente, ikke betalte inntekter ved slutten av året blir inntektsført og ført som eiendel i balansen. På engasjementer der det blir gjort nedskrivninger for tap, blir renteinntekter resultatført ved anvendelse av effektiv rentemetode. Aksjeutbytte blir inntektsført i det året de blir utbetalt. Realisert kursgevinst/-tap resultatføres ifølge FIFU-prinsippet. Det vil si at den enkelte handel for vedkommende verdipapir reskontroføres og resultatføres separat. Kjøp og salg av verdipapirer blir bokført på oppgjørstidspunktet.

UTLÅN – BESKRIVELSER OG DEFINISJONER

Vurdering av utlån

Bankens utlån er vurdert til virkelig verdi på utbetalingstidspunktet. I etterfølgende perioder vurderes utlån til amortisert kost ved anvendelse av effektiv rentemetode. Amortisert kost er anskaffelseskost med fradrag for betalt avdrag på hovedstol samt eventuelle nedskrivninger for verdifall. Gebyr ved etablering av lån overstiger ikke kostnadene og inntektsføres løpende. Utlån vurdert til amortisert kost vil derfor være tilnærmet lik pålydende av lånene.

Boliglån overført til og formidlet til Terra Boligkreditt AS (TBK) er ikke balanseført. Den vesentlige risiko er vurdert å være overført til TBK, også for overførte lån som tidligere har vært på bankens balanse, og er derfor fraregnet.

Behandling av engasjementer som ikke er misligholdt

Banken foretar kvartalsvis vurdering av utlåns- og garantiporteføljen for både nærings- og personkunder. Engasjementer over 8,8 mill. kr vurderes særskilt. For engasjementene er det verdien av bankens sikkerhet, låntakers betalingsevne etc. som vurderes. Dersom gjennomgangen viser at tap kan påregnes, bokføres tapet i bankens regnskap som individuell nedskrivning.

Behandling av misligholdte engasjementer

Et lån anses som misligholdt når låntaker ikke har betalt forfalte terminer innen 90 dager etter terminforfall, eller når rammekreditter ikke er inndekket som avtalt.

Ved mislighold vurderes kundens samlede engasjement. Låntakers tilbakebetalingsevne og sikkerheter avgjør om et tap må påregnes. Sikkerheten vurderes til antatt laveste realisasjonsverdi på beregningstidspunktet, med fradrag for salgskostnader. Dersom det foreligger objektive bevis på verdifall på bankens fordringer, føres dette som individuelle nedskrivninger.

Behandling av konstaterte tap

Ved mislighold over 90 dager, inntrådt konkurs, avvikling eller akkord, blir engasjementet vurdert med hensyn til sikkerhet og betalingsevne for å få oversikt over bankens risiko for tap. Ved objektive bevis på verdifall på engasjementet, behandles engasjementet normalt først som individuell nedskrivning. Engasjementet regnes som endelig tapt når konkurs eller akkord er stadfestet, tvangspant ikke har ført frem eller som følge av rettskraftig dom eller inngått avtale. Beregnet verdifall på engasjementet føres da som konstatert tap, eventuelle individuelle nedskrivninger føres til inntekt. Endelig konstaterte tap fjernes fra bankens låneportefølje og fra individuelle nedskrivninger måneden etter at alle sikkerheter er realisert og det er konstatert at kunden ikke er søkegod.

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer

Reversering av tidligere tapsavsatte engasjementer skal skje i den utstrekning tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet.

Behandling av nedskrivninger på grupper av utlån

Nedskrivning på grupper av utlån vil si nedskrivning uten at det enkelte tapsengasjement er identifisert. Nedskrivningen er basert på objektive bevis for verdifall i bankens låneportefølje ut fra bankens vurdering av risiko for manglende betalingsevne med grunnlag i beregninger med basis i erfaringstall, konjunkturedringer, bransjeanalyser og andre forhold. Andre forhold kan være verdifall på fast eiendom ved økte markedsrenter, svikt i betjeningsevne ved markert renteppgang eller nedbemanning på større arbeidsplasser.

Behandling av individuelle nedskrivninger på utlån

Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og hvor nedskrivning er gjennomført skal ikke medtas i gruppevurdering av utlån. Banken fordeler sine utlån på PM – lån til personmarkedet og BM – lån til bedriftsmarkedet.

Rapportering av misligholdte låneengasjement

Rapportering av misligholdte lån skal ifølge myndighetenes krav rapporteres slik: Hvis kunden har ett eller flere misligholdte lån eller overtrekk på innskuddskonto, rapporteres kundens hele låneengasjement.

OVERTATTE EIENDELER

Overtatte eiendeler beholdes inntil verdien kan realiseres ved salg. Det antas at eiendelene kan selges i løpet av 2013. Eiendelene er nedskrevet til antatt salgsverdi. Eiendelene består av næringsbygg og en tomt.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Finansielle derivater

Banken benytter finansielle derivater for å kunne sikre eksponeringen mot renterisiko som oppstår gjennom bankens virksomhet. Slike avtaler omfatter rentebytteavtaler. Bankens finansielle derivater er definert som sikringsforretninger og effekten av disse blir vurdert i sammenheng med den sikrede post. Banken benytter ikke slike forretninger til spekulativ handel, men bare som del av bankens sikringsstrategi. Alle bankens derivatavtaler dekker også kravene til regnskapsmessig sikring. Siden alle finansielle derivater er klassifisert som sikringskontrakter, er de bokført til verdien ved inngåelsen, dvs. virkelig verdi lik null. Virkelig verdi på rapporteringstidspunktet er basert på verdianslag innhentet fra meglere og motparter. Virkelig verdi tilsvarer prisen en vil betale eller motta i markedet ved terminering av en kontrakt. Virkelig verdi av finansielle derivater benyttes kun til informasjon i note, se note 28.

Renteinstrumenter utenfor balansen

Resultatet av sikringsforretninger blir bokført parallelt med resultatet av den underliggende balanseposten som forretningen er inngått for. Inntekter og kostnader fra disse avtalene resultatføres netto.

Verdipapirer

Verdipapirbeholdningen spesifiseres og verddivurderes ved utløpet av hver regnskapsperiode (månedlig). Omløpsporteføljen (herunder handelsportefølje og ikke handelsportefølje) og anleggspartefølje verddivurderes etter forskjellige regler og hver for seg. Se note 16 og 17.

Obligasjoner og sertifikater

Banken har obligasjoner definert som andre omløpsmidler. Andre omløpsmidler er vurdert til den laveste verdi av anskaffelseskostnad og virkelig verdi. Obligasjonsbeholdningen er sammensatt i henhold til krav til avkastning og risiko og er en del av bankens likviditetsbuffer. Forvaltningen av obligasjonsporteføljen er satt ut til en profesjonell aktør, og forvalteren står også for fastsettelsen av virkelig verdi for enkelte obligasjonene og sertifikatene. Det benyttes priser notert i markedet. Når noterte priser ikke foreligger beregnes virkelig verdi ved hjelp av en spreadmatrise fra Verdipapirfondenes forening.

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler er klassifisert som omløps- eller anleggsmidler. Omløpsmidler vurderes til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Grunnlag for virkelig verdi for børsnoterte aksjer som er omløpsmidler, er børskurs på måletidspunktet. Grunnlag for virkelig verdi for ikke børsnoterte aksjer som er omløpsmidler eller anleggsmidler, er anskaffelseskost. Dersom virkelig verdi av aksjene klassifisert som anleggsmidler faller under anskaffelseskostnad, og verdifallet er vurdert ikke å være av forbigående karakter, nedskrives aksjene. Nedskrivningen reverseres i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler vurderes i balansen til anskaffelseskostnad, fratrukket ordinære bedriftsøkonomiske avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Nedskrivninger foretas i den utstrekning gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi. Det nedskrives til gjenvinnbart beløp. Sistnevnte er høyeste av salgsverdi og bruksverdi. Ordinære avskrivninger beregnes på grunnlag av eiendelens antatte økonomiske levetid og eventuell restverdi. Følgende lineære avskrivningssatser legges til grunn:

Forretningsbygg	2 %
Inventar og innredning	20 %
Kontormaskiner	20 %
EDB-utstyr	30 %

Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnader

Hjartdal og Gransherad Sparebank følger Norsk Regnskapsstandard for pensjonskostnader. Pensjonskostnadene er gjenstand for årlig aktuarberegning. Pensjonskostnadene blir bokført under personalkostnader i resultatregnskapet. Differanse mellom beregnet påløpt forpliktelse og verdien av pensjonsmidlene, korrigert for avvik i estimater og effekt av endrede forutsetninger, føres i balansen enten som langsiktig gjeld (hvis negativ) eller som anleggsmiddel (hvis positiv). Forutsetningene som blir lagt til grunn for utregning av pensjonsforpliktelser, blir revurdert årlig i forkant av årlig aktuarberegning. Enkelte parametere er endret fra 2011 til 2012. Differanse mellom forpliktelsene ved begynnelse og slutt av et regnskapsår, føres i resultatregnskapet.

Selskapets ansatte har tidligere inngått i AFP ordningen for bank og finansnæringen. I forbindelse med omlegging av AFP ordningen er selskapets ansatte overført til ny felles AFP ordning. Ny AFP ordning anses som en ytelsesbasert flerforetaksordning. Forpliktelse knyttet til ytelsesbaserte flerforetaksordninger beregnes og avsettes i regnskapet, i den utstrekning administrator av ordningen er i stand til å foreta en beregning av selskapets andel av forpliktelsen i ordningen. Dersom administrator ikke er i stand til å foreta beregninger av forholdsmessig andel, behandles flerforetaksordningen som en innskuddsbasert ordning, med løpende kostnadsføring av betalt premie. For nærmere beskrivelse av effekten av endret AFP ordning se omtale i note 5.

SKATT

Skatter kostnadsføres når de påløper og er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Netto utsatt skattefordel er beregnet med 28 % på grunnlag av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller, som reverserer eller kan reversere i samme periode, er utlignet og nettoført. Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret og endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel. Eventuelle endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel vises som årets skattekostnad i resultatregnskapet sammen med betalbar skatt for inntektsåret. Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden.

OMREGNINGSREGLER FOR VALUTA

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen pr 31.12.

LANGSIKTIG GJELD

Obligasjonsgjeld blir oppført til opptakskost. Opptakskost er pålydende med tillegg av overkurs eller fradrag for underkurs. Over-/underkursen inntektsføres eller kostnadsføres lineært som en justering til løpende renter over lånets løpetid.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømmer fra operasjonell drift av banken er definert som løpende renter fra utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, netto inn- og utbetalinger fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, samt utbetalinger generert fra omkostninger knyttet til bankens ordinære virksomhet. Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner. I tillegg medtas kontantstrømmer knyttet til investeringer i driftsmidler og eiendommer. Finansieringsaktiviteter (funding) inneholder kontantstrømmer fra opptak og nedbetaling av obligasjonsgjeld og markedsinnlån.

Note 1 Finansiell risiko

Hjartdal og Gransherad Sparebank sitt rammeverk for risikostyring og kontroll definerer risikovilje og prinsipper for styring av risiko og kapital som bygger på Basel II regelverket. Banken er pålagt risikogjennomgang i henhold til kapitalkravsforskriften og internkontrollforskriften. Bankens resultatmål er en konkurransedyktig egenkapitalavkastning og resultatvekst. Risikostyringen skal bidra til at dette målet oppnås, både ved at forretningsmessige muligheter utnyttes, og at potensielt negative resultatutslag begrenses.

Det er utviklet rutiner og instruksjoner i forbindelse med risikogjennomgangen som skal sikre at risikofaktorene håndteres på en tilfredsstillende måte. Det overvåkes periodisk at risikohåndteringen etterleves og fungerer som forutsatt.

Banken er eksponert for følgende risikoer; kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko, i tillegg til bankens overordnede forretningsrisiko (herunder strategisk risiko). Risiko vurderes etter en skala med fire nivåer: lav, middels, høy og ikke klassifisert risiko.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risiko for tap som skyldes at kunder/motparter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor banken. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, utlån, kreditter, garantier, uoppgjorte handler, ubenyttede kreditter, samt motpartsrisiko som oppstår gjennom derivater. Kredittrisiko avhenger av blant annet fordringens størrelse, tid for forfall, sannsynlighet for mislighold og eventuelle sikkerheters verdi. Kredittap kan også oppstå som følge av operasjonelle feil. Kredittrisiko er bankens vesentligste risiko og består hovedsakelig av utlån.

Som sikkerhet for bankens utlånsportefølje benyttes i hovedsak:

- pant i fast eiendom
- registrerbart løsøre, landbruksløsøre og driftstilbehør
- fordringer og varelager
- kausjonister

Generelt kreves sikkerhet for alle typer lån, med unntak av lønnskotokreditt.

Risikovurdering

Banken foretar risikoklassifisering av alle engasjementer som en integrert del av bankens kredittvurdering og saksgangsprosess. Banken har definert 5 risikoklasser, A-E: A og B - lav risiko, C og D - moderat risiko og klasse E - høy risiko.

Bedriftsmarked

Ved vurdering av risiko innenfor bankens næringsengasjementer vektlegges følgende tre hovedkomponenter: Økonomi (45 %) - Sikkerhet (35 %) - Andre faktorer (20 %).

Komponenten økonomi er sammensatt av følgende nøkkeltall: Rentabilitet - Soliditet – Finansiering - Likviditet.

Andre faktorer er sammensatt av: Interne faktorer (50 %) - Eksterne faktorer (50 %).

Interne faktorer som vurderes skjønnsmessig er: Eier/ledelse/organisasjon - Økonomistyring/planlegging - Anlegg/lokalisering.

Eksterne faktorer som vurderes skjønnsmessig er: Bransje/produkter - Marked/konkurrenter – Kunde/leverandører.

Personmarked

Ved vurdering av risiko innenfor bankens personmarked vektlegges følgende tre hovedkomponenter: Økonomi (30 %) - Sikkerhet (50 %) - Andre faktorer (20 %).

Komponenten økonomi består av kundens Gjeldsgrad.

Andre faktorer er sammensatt av interne og eksterne faktorer.

Interne faktorer som vurderes skjønnsmessig er betalingsvilje, mens kredittsjekk mot eksterne betalingsanmerkninger brukes som eksterne faktorer.

Se note 11 for ytterligere opplysninger om tap på utlån etc.

Kredittrisiko styres gjennom bankens kredittstrategi. Det er utarbeidede kreditthåndbøker med policyer og rutiner samt administrativ fullmaktsstruktur for styring av kredittrisiko, herunder klargjøring av krav til dokumentasjon og betjeningsevne for kunder som innvilges kreditt, samt krav til sikkerhet i engasjementene. Risiko i porteføljen blir kontinuerlig overvåket for å avdekke sannsynlighet for mislighold og for å kalkulere tap dersom mislighold inntreffer.

Bankens kredittrisiko består hovedsakelig av små enkeltrisikoeer mot privat- og bedriftskundemarkedet. Etablert risikohåndtering skal sikre at kredittrisiko er i samsvar med bankens risikovilje. Det kan forventes at konsekvenser for den norske økonomien etter uroen i finansmarkedet også i 2013 vil kunne forringe kvaliteten i utlånsporteføljen, og særlig innenfor næringslivskreditter. Modellen for gruppenedskrivning bygger på bankens historiske tapstall, bransjeinndeling av kundene, offentlige tilgjengelige konkurssannsynligheter og forventet restverdi på objektene.

Konsentrasjonsrisiko

Banken er ikke eksponert mot få, store næringskunder, med unntak av 5 større engasjement (mer enn 10 % av ansvarlig kapital). Eksponeringen er i forskjellige bransjer. Det største engasjementet er på 17,3 % av ansvarlig kapital per 31.12.2012.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap og gevinst forårsaket av endringer i markedsparametere som rente, valutakurser, aksje- eller råvarepriser. Markedsrisiko som banken står overfor er hovedsakelig renterisiko og inkluderer potensielle svingninger i verdien av fastrenteinstrumenter eller finansielle instrumenter knyttet til en markedsbenchmark (NIBOR flytende pengemarkedsrente) som følge av endringer i markedsrenter, og i fremtidige kontantstrømmer for finansielle instrumenter til flytende rente. Prisrisiko kommer av endringer i markedspriser, enten forårsaket spesifikke faktorer knyttet til et individuelt finansielt instrument eller utsteder, eller faktorer som påvirker alle instrumenter handlet i et marked. Dette kan for eksempel omhandle endringer i priser eller volatilitet på aksjer. Rentepapirer er eksponert for denne risikoen.

Det vesentligste av markedsrisiko relaterer seg til verdipapirmarkedet representert ved egne verdipapir-beholdninger. Hovedtyngden av bankens portefølje er plassert i likvide obligasjoner med begrenset risiko for store fall i markedsverdi. Obligasjonsporteføljen er forvaltet av Terra Forvaltning AS som har spesialkompetanse innen området. Forvaltningen er underlagt rapporterings- og posisjonsrammer fastlagt av styrene i selskapene. Rammene skal begrense risikoen, og disse rammene gjennomgås minst én gang i året.

Banken benytter følgende sikringsinstrumenter:

Rentebytteavtaler (renteswapper) – avtaler om å bytte rentebetingelser for et bestemt nominelt beløp over et bestemt antall perioder.

Formålet med bruk av rentebytteavtaler er å sikre fremtidige rentevilkår eller motvirke effekten av kurssvingninger.

Aksjer i tilknyttede selskaper og strategiske plasseringer er ikke en del av prisrisikoen på aksjer, men inngår i strategisk risiko og eierrisiko.

Banken er også eksponert for renterisiko knyttet til tap av rentenetto. Ulik rentebinding og referanserenter på utlån og innlån gir utslag på rentenetto i banken. Renterisiko reduseres ved at innlån og utlån i høy grad tilpasses samme rentebetingelser.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikke klarer å innfri sine forpliktelser ved forfall uten at det oppstår store kostnader i form av dyr refinansiering eller behov for realisering av eiendeler. Bankens eksponering for likviditetsrisiko er hovedsakelig knyttet til finansiering i kapitalmarkedet og tap av innskudd.

Styring av likviditetsrisiko skjer gjennom fastsettelse av rammer for finansieringsstruktur, krav til spredning på instrumenter, markeder og løpetider, samt etablering av beredskapsfasiliteter.

Operasjonell risiko

Bankens operasjonelle risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser, samt juridisk risiko. Denne type risiko og tapskilder ligger i den løpende driften av banken. Banken har utarbeidet policyer, rutinebeskrivelser, fullmaktsstrukturer,

mv, og dette, sammen med veldefinerte og klare ansvarsforhold, er tiltak som reduserer den operasjonelle risikoen. Det er videre tegnet hensiktsmessige forsikringsordninger, samt utarbeidet relevante beredskapsplaner for å håndtere krisesituasjoner.

Strategisk risiko

Risiko for at banken ikke skal "overleve". Den fundamentale risiko for styret og toppledelsen. Risiko for at verdiene av gjeld og eiendeler endres på grunn av faktorer i markedet. Dette fordrer en kontinuerlig vurdering av konkurransesituasjonen, bankens produkter og endringer i bankens rammevilkår.

Forretningsrisiko

Risiko for uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Banken har ikke inngått kontrakter i 2012 som det ikke er opplyst om i regnskapet.

Note 2 Spesifikasjon av provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester

Provisjonsinntekter og inntekter		
fra banktjenester	2012	2011
Provisjonsinntekt fra TBK	3 226	2 145
Garantiprovisjon	578	584
Betalingsformidling	4 599	4 660
Verdipapirforvaltning og -omsetning	358	450
Provisjon ved salg av forsikring	4 356	4 396
Andre provisjons- og gebyrinntekter	1 151	1 237
Sum provisjonsinntekter og inntekter		
fra banktjenester	14 268	13 472

Note 3 Spesifikasjon av gebyr- og andre provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester

Provisjonskostnader og kostnader		
ved banktjenester	2012	2011
Transaksjonsavgifter og lignende	1 865	2 056
Andre provisjonskostnader	116	123
Betalingsformidling, interbankgebyrer	291	539
Sum provisjonskostnader		
og kostnader ved banktjenester	2 272	2 718

Note 4 Spesifikasjon av netto verdiendring og gevinst/-tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler

Netto gevinst/-tap på valuta og verdipapirer		
	2012	2011
Kursgevinst ved oms. av obligasjoner	682	263
Kurstap ved oms. av obligasjoner	-209	-136
Kursregulering obligasjoner	655	-537
Netto gevinst/-tap obligasjoner	1 128	-410
Kursgevinst ved omsetning av aksjer og andeler	0	0
Kurstap ved oms. av aksjer og andeler	0	0
Kursregulering aksjer og andeler	-2	21
Netto gevinst/-tap aksjer og andeler	-2	21
Kurstap-/gevinst+ fra finansielle derivater og valuta	238	279
Sum netto gevinst/-tap på valuta og verdipapirer	1 364	-111

Note 5 Pensjoner

Ifølge Norsk Regnskaps Standard, blir pensjonskostnadene registrert når de påløper og fordelt/periodisert systematisk over opptjeningsperioden. De aktuarmessige beregningene for regnskapsårene 2012 og 2011 (grunnlag for estimerte verdier), i henhold til standarden, er utført på basis av balansesituasjonen 01.01.2012. Rapporteringen omfatter pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser.

For de sikrede ordningene er bankens pensjonsmidler med tillegg av ikke resultatførte estimatavvik, større enn pensjonsforpliktelsene både i 2012 og 2011. Overfinansieringen balanseføres som langsiktig fordring. Pensjonsforpliktelsene knyttet til underfinansierte ordninger er balanseført som langsiktig gjeld.

Pensjonsmidler

Ved verdsettelse av pensjonsmidlene, som inkluderer ordinært pensjonspremiefond, premiereserve, andel av tilleggsavsetninger og kursreserve, benyttes estimert verdi ved regnskapsavslutningen. Denne estimerte verdi korrigeres hvert år i samsvar med oppgave fra livsforsikringsselskapet over pensjonsmidlenes flytteverdi.

Pensjonsforpliktelser

Ved måling av nåverdien av påløpte pensjonsforpliktelser benyttes estimert forpliktelse ved regnskapsavslutningen. Estimert påløpt pensjonsforpliktelse korrigeres hvert år i samsvar med aktuarberegnet oppgave fra livsforsikringsselskapet. Forutsetningene er endret fra foregående år når det gjelder avkastning, diskonteringsrente, årlig lønnsvekst, regulering av pensjoner under utbetaling og forventet G-regulering. Endringene er i samsvar med anbefalinger fra NRS.

Pensjonsforpliktelser som dekkes over drift (usikrede ytelser)

Gammel AFP ordning ble i februar vedtatt avvirket og det var kun mulig å gå av etter den gamle ordningen fram til 31.12.2010. Gevinsten ved avviklingen av ordningen er inntektsført i 2010, og presentert som en reduksjon av personalkostnader. En gjenværende avsetning gjelder selskapets egenandel for personer som er førtidspensjonert i den gamle ordningen. Som erstatning for den gamle AFP-ordningen er det etablert en ny AFP-ordning. Den nye AFP-ordningen er, i motsetning til den gamle, ikke en førtidspensjonsordning, men en ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut den nye AFP-ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb, og den gir ytterligere opptjening ved arbeid fram til 67 år. Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Det er ikke fondsoppbygging i ordningen og det forventes at premienivået vil øke for de kommende årene.

Økonomiske forutsetninger	2012	2011
Diskonteringsrente	4,20 %	3,90 %
Forventet avkastning på midlene	3,60 %	4,80 %
Lønnsvekst	3,25 %	4,00 %
Regulering av løpende pensjon	0,00 %	0,70 %
Regulering av oppsatt pensjon	3,00 %	3,75 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

Levetiden er beregnet i livsforsikringsselskapens tabell K 2005.

Pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser

Kollektiv pensjonsforsikring:	31.12.2012	31.12.2011	Endring
Nåverdien av påløpte pensjonsforpliktelser	(11.507)	(13.076)	1.569
Virkelig verdi av pensjonsmidler	13.464	11.594	1.870
Netto pensjonsforpliktelse før arb.giveravgift og estimatavvik	1.957	(1.482)	3.439
Arbeidsgiveravgift	(304)	(209)	(95)
Over-/ (under)finansiering	1.653	(1.691)	3.344
Planavvik fordelt til senere år	2.459	5.301	(2.842)
Netto overfinansiert avtale	4.112	3.610	502

Årets pensjonskostnad:	2012
Kostnadsført til kollektiv pensjonsordning	1.263
Kostnadsført ny AFP-ordning	148
Kostnadsført innskuddsbasert ordning	215
Forsikringsdekning uten fripolise	111
	1.738

Pensjonsforpliktelser som er forsikringsmessig dekket (sikrede ytelser)

Banken har en kollektiv ytelsesordning som er dekket gjennom Storebrand. Det er pr. 31.12.2012 knyttet 23 ansatte og 2 pensjonister til ordningen. Avtalen er lukket for nyansatte etter 01.06.2008. Avtalen er i samsvar med Lov om foretakspensjon av 24. mars 2000. Ansatte med minst 20 % stilling har rett til tilleggspensjon fra fylte 67 år. Pensjonsordningen sikrer de ansatte, inklusive ytelsene fra Folketrygden, 70 % av lønn ved fratredelse i banken.

Pensjonsordningen behandles i henhold til Norsk Regnskaps Standard for pensjonskostnader og er gjenstand for aktuarberegning av pensjonsmidler og nåverdi av pensjonsforpliktelse. I henhold til denne standarden skal pensjonsordningen behandles som en ytelsesplan.

Banken har også en innskuddsbasert pensjonsavtale som dekker kravene til obligatorisk tjenestepensjon (OTP). Ordningen innebærer ingen forpliktelse for banken utover en andel av lønn som hvert år må innbetales. OTP-ordningen dekker alle som ble ansatt etter 01.06.2008. Dette gjelder pr. 31.12.2012 8 ansatte.

Note 6 Spesifikasjon av lønn og generelle administrasjonskostnader

Lønn og generelle		
administrasjonskostnader	2012	2011
Lønn til ansatte	14 673	13 760
Honorar til styre og tillitsmenn	428	421
Pensjoner	1 737	1 246
Arbeidsgiveravgift	1 930	1 841
Kurs, velferd, øvrige personalutgifter	920	1 275
Kontorrekvisita, blanketter, trykksaker	643	571
Telefon, porto, frakt	544	512
Reklame, annonser, markedsføring	1 406	1 311
Diett, reiser, øvrige utgifter	307	236
Innleie vikarbyrå og eksterne tjenester	369	638
EDB-kostnader	7 248	6 390
Øvrige kostnader	363	0
Sum lønn og generelle		
administrasjonskostnader	30 568	28 201
Antall årsverk pr 31.12.	27,2	24,7
Gjennomsnittlig antall årsverk i året	26,9	24,9

Note 7 Ytelser og lån til ledende personer m.v.

		Lønn og	Pensjons-	Annen godt-	
		honorarer	ordning	gjørelse	Lån
Ledende ansatte					
Øivind Larsen	Banksjef	1.021	152	35	1.500
Sum		1.021	152	35	1.500
Styre					
Torunn Hovde Kaasa	Styreleder	77			715
Bolkesjø, Torjus Folsland	Styremedlem	50			0
Godtfred Særsland	Styremedlem	50			0
Leif Harald Langåsdaalen	Styremedlem	50			610
Åsmund Groven	Styremedlem	17			0
Magnvor Lunåshaug	Varamedlem	33			0
Thor Bjørlin	Ansattes repr.	50			1.300
Sum		328	0	0	2.625
Kontrollkomite					
Ingeborg Fogt Bergy	Leder	25			0
Olav Våle		12			449
Johannes Asland		12			1.777
Sum		49	0	0	2.226
Forstanderskap					
Harald Nisi	Leder	29			0
Øvrige medlemmer		12			6.379
Sum		40	0	0	6.379
Ansatte		13.731		646	25.174

Lån til ansatte er gitt etter særskilte regler vedtatt av styret, og ytes til subsidiert rente. Beregnet rentesubsidiering, er differansen mellom lånerente og myndighetenes normrente. Differansen, kr 44.643,- for 2012, er grunnlag for fordelsbeskatning av ansatte. Beløpet er ikke ført som kostnad, men reduserer bankens renteinntekter tilsvarende. Lånene er gitt til en rente som tilsvarer bankens gjennomsnittlige fundingkostnad. Lånene er sikret med pant i fast eiendom. Lån til banksjef følger samme vilkår som øvrige ansatte. Lån til banksjef forfaller i 2022.

Lån, garantier og sikkerhetsstillelser til tillitsvalgte er gitt etter samme vilkår som for bankens øvrige kunder, og er sikret i henhold til bestemmelsene for slike lån og garantier. Det er samme vilkår for lån til styrets leder. Lån til styrets leder forfaller i 2021. Banken hadde i 2012 ingen transaksjoner med nærstående parter utover overnevnte transaksjoner. Selskapet benytter ikke aksjevedringsbaserte godtgjørelser til ansatte eller tillitsvalgte.

OTP – Obligatorisk tjenestepensjon er pliktig. Banken har pensjonsordning som tilfredsstiller kravene. Det ikke avtalt noen form for opphørsvederlag eller lignende, verken til banksjef eller til styrets leder. Bankens bonusordning skal være motiverende og stimulere til å nå bankens fastsatte mål. Banksjef er med i bankens bonusordning med samme vilkår som for bankens øvrige ansatte.

Note 8 Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

	Bygning		Fritids		Maskiner,	
	Hjartdal	Tomt Hjartdal	eiendom	Sum bygg	innredning, inventar	Sum
Kostpris 01.01.2012	7.354	96	6.003	13.453	5.091	18.544
Tilgang				-	695	695
Kostpris 31.12.2012	7.354	96	6.003	13.453	5.786	19.239
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2012	4.451		678	5.129	4.594	9.723
Ordinære avskrivninger	211	-	120	331	359	690
Akkumulerte avskrivninger 31.12.2012	4.662	-	798	5.460	4.953	10.413
Bokført verdi 31.12.2012	2.692	96	5.205	7.993	833	8.827

Deler av bankens bygg i Hjartdal blir leid ut til Hjartdal og Gransherad Rekneskapskontor AS. Utleieareal er 150 m2 og leieinntekter for 2012 er kr 71.926.

Note 9 Spesifikasjon av andre driftskostnader

Andre driftskostnader	2012	2011
Driftskostnader faste eiendommer	307	380
Leie av lokaler	1 121	1 191
Leie av maskiner, inventar og transportmidler	10	9
Maskiner, inventar og transportmidler	380	287
Overtatte eiendeler	122	71
Revisjonshonorar	443	431
Forsikringer	76	76
Eksterne tjenester utenom ordinær forretningsdrift	56	91
Utgifter leide lokaler	147	63
Andre ordinære tap	16	40
Øvrige kostnader	2 326	1 964
Sum andre driftskostnader	5 004	4 603
<u>Spesifikasjon av revisjonshonorar:</u>		
Lovpålagt revisjon	308	307
Attestasjon	24	20
Skatterådgivning	2	4
Andre tjenester utenfor revisjon	20	14
Sum revisjonshonorar ekskl. mva	354	345

Banken har en leieavtale med Cowardgården KS for avdelingen i Storgt. 30 på Notodden. Leieavtalen er fra 1999 og ble fornyet for 5 år i 2012. Leien består av husleie som utgjør kr 673.632 for 2012 og felleskostnader som utgjør kr 102.365. Bankens avdeling på Kongsberg har i 2011 tegnet leieavtale med PK Eiendom AS. Bankens nye lokaler er i Chr. Augustgate 2 / 17. maigata. Avtalen er gjeldende fra 01.10.11 og løper til 31.08.2021. I 2012 har kontoret på Kongsberg betalt kr 249.703 i leie og kr 88.206 i felleskostnader.

Note 10 Skattekostnad**Skattekostnaden består av:**

Betalbar skatt: 28 % av skattemessig resultat. For mye eller for lite avsatt betalbar skatt ved fjorårets ligning.
 Utsatt skatt/utsatt skattefordel: Knyttes til periodisering av skatt på inntekts- og kostnadsposter hvor den regnskapsmessige periodiseringen avviker fra den skattemessige.
 Formuesskatt.

Andre skattebegrep:

Resultatforskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige resultat deles i:

Permanente forskjeller: Ikke fradragsberettigede kostnader, skattefrie inntekter.

Midlertidige forskjeller: Forskjeller mellom regnskap og skattemessige periodiseringer som skal reverseres i senere perioder fordi det er det samme beløp som samlet skal komme til fradrag eller som skal inntektsføres over tid.

Beregning av skattekostnad		2012
Resultat før skattekostnad		23.829
a. Permanente forskjeller:		
Ikke fradragsberettigede kostnader	616	
Ikke skattepliktige inntekter	-1.297	-681
b. Endring midlertidige forskjeller:		-637
Årets skattegrunnlag		22.511
Betalbar inntektskatt (skattesats 28%)		6.303
Resultatført/avsatt slik:		
Inntektsskatt		6.303
Formuesskatt		617
For mye skatt 2011		-1
Ikke refunderbar kildeskatt		13
Endring utsatt skatt		265
Sum kostnadsført skatt i resultatregnskapet		7.197

Oversikt over midlertidige forskjeller	2011	2012	Endring
Midlertidige forskjeller pr 31.12.			
Varige driftsmidler	-528	-393	-135
Sikret pensjonsordning	3.610	4.112	-502
Obligasjoner	-232	76	-308
Grunnlag utsatt skatt	2.850	3.795	-945
Bokført utsatt skatt	798	1.063	-265

Note 11 Tap på utlån, garantier m.v.**KLASSIFISERING**

Kredittkvaliteten håndteres ved at banken benytter sine interne retningslinjer for kredittrater. Tabellen nedenfor viser den akkumulerte (økonomi og sikkerhet) kredittkvaliteten for utlånsrelaterte eiendeler.

Personmarkedet			Ubenyttede				Individuelle	
	Brutto utlån		trekkrettigheter		Garantier		nedskrivninger	
Risikoklasser	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
A Lav risiko	84.160	96.224	7.042	5.379	81.957	73.068	-	-
B	531.382	544.102	25.453	15.330	842	534	32	49
C Normal risiko	671.730	583.819	3.278	5.118	488	307	20	332
D	169.878	144.064	3.036	1.069	75	75	684	754
E Høy risiko	16.888	21.846	94	2.218	-	-	120	392
Ikke klassifisert	1.625	4.443	336	316	75	75	-	-
Totalt	1.475.663	1.394.498	39.239	29.430	83.437	74.059	856	1.527

Bedriftsmarkedet			Ubenyttede				Individuelle	
	Brutto utlån		trekkrettigheter		Garantier		nedskrivninger	
Risikoklasser	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
A Lav risiko	83.532	18.213	1.498	57.912	4.608	1.442	-	-
B	156.037	55.472	20.697	12.226	15.594	4.022	-	-
C Normal risiko	227.848	310.865	20.925	29.313	14.475	24.247	100	-
D	97.148	91.777	10.133	37.529	8.999	13.237	932	1.056
E Høy risiko	6.011	11.763	884	3.493	340	3.209	1.737	2.452
Ikke klassifisert	376	590	506	476	75	476	-	-
Totalt	570.952	488.680	54.643	140.949	44.091	46.633	2.769	3.508

Lån til personmarkedet

Antatte forventede tap i personmarkedet antas å være marginale i forhold til renteinntektene.

Lån til bedriftsmarkedet

For risikoklasse A, B og C vil forventede tap i forhold til renteinntektene være marginale. Under risikoklasse D og E er sannsynligheten for tap noe større, men forventes å være betydelig mindre enn gruppens renteinntekter.

Individuelle nedskrivninger på utlån	2012	2011
Individuelle nedskrivninger 01.01.	5.035	6.131
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuell nedskrivning	-4.017	-3.257
Økte individuelle nedskrivninger i perioden	2.671	890
Nye individuelle nedskrivninger i perioden	717	1.546
Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	-779	-275
Individuelle nedskrivninger 31.12.	3.626	5.035
Nedskrivninger på grupper av utlån	2012	2011
Nedskrivninger på grupper av utlån 01.01.	8.461	7.824
Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	338	637
Nedskrivninger på grupper av utlån 31.12.	8.799	8.461

Generelle vurderinger

Bankens generelle anslag for forventet tapsnivå er basert på bokført tap de siste årene, låneporteføljens sektorfordeling, forventninger om utviklingen for norsk økonomi, påvirkning fra utlandet samt lokale markedsforhold. Etter oppfordring fra Finanstilsynet har banken økt gruppevis nedskrivninger for å ta høyde for høyere tapsrisiko.

Tapskostnader utlån/garantier	2012	2011
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	-1.410	-1.096
Periodens endring i gruppeavsetninger	338	637
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	4.017	3.257
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	784	909
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap	-219	-152
Periodens tapskostnader	3.510	3.555

Misligholdte lån	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Misligholdte engasjement	14 251	20 016	24 773	9 532	10 840	8 455
Individuelle nedskrivninger	-1 381	-4 151	-4 561	-1 247	-704	-2 158
Netto misligholdte lån i alt	12 870	15 865	20 212	8 285	10 136	6 297

Øvrige tapsutsatte lån	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Tapsutsatte lån, ikke misligholdt	12 713	14 248	6 404	26 782	10 951	16 891
Individuelle nedskrivninger	-2 244	-884	-1 570	-5 612	-2 058	-2 743
Netto øvrige tapsutsatte lån i alt	10 469	13 364	4 834	21 170	8 893	14 148

Misligholdte lån fordelt på sektor og næring	2012	2011
Personmarked	12.357	13.429
Næringssektor fordelt:		
Industriproduksjon	1.538	0
Bygg og anlegg	208	637
Varehandel, hotell/restaurant	148	787
Transport, lagring	0	0
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	0	4.404
Sosial og privat tjenesteyting	0	760
Misligholdte lån i alt	14.251	20.016

Øvrige tapsutsatte lån fordelt på sektor og næring	2012	2011
Personmarked	2.709	3.253
Næringssektor fordelt:		
Bygg og anlegg	3.667	3.939
Varehandel, hotell/restaurant	5.733	5.064
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	0	0
Sosial og privat tjenesteyting	604	1.991
Øvrige tapsutsatte lån i alt	12.713	14.248

Misligholdte lån er i hovedsak på lån med sikkerhet i fast eiendom som ikke er nedskrevet.

Individuelle nedskrivninger på utlån

fordelt på person / næring	2012	2011
Personmarkedet	856	1.528
Næringssektor fordelt:		
Industriproduksjon	650	0
Bygg og anlegg	304	269
Varehandel, hotell/restaurant	1.689	737
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	126	1.882
Sosial og privat tjenesteyting	0	619
Individuelle nedskrivninger på utlån i alt	3.625	5.035

Maks kreditteksponering	Brutto utlån				Ubenyttede trekkrettigheter		Garantier		Individuelle nedskrivninger		Maks kreditt-eksponering	
Potensiell eksponering på utlån	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Offentlig forvaltning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lønnstakere o.l.	1.475.663	1.394.498	39.270	29.430	83.437	74.059	856	1.528	1.597.514	1.496.459		
Næringssektor fordelt:												
Jordbruk, skogbruk, fiske	25.698	22.518	5.626	13.049	992	842			32.316	36.409		
Industriproduksjon	93.378	57.724	5.757	19.892	2.740	2.397	650		101.225	80.013		
Bygg og anlegg	76.909	54.249	15.662	16.530	9.332	9.104	304	269	101.600	79.614		
Varehandel, hotell/restaurant	44.506	37.753	15.841	23.147	13.287	12.444	1.689	737	71.945	72.607		
Transport, lagring	4.836	4.537	1.654	2.362	11.373	14.791			17.863	21.690		
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	295.247	288.186	7.648	63.506	5.563	6.652	126	1.882	308.332	356.462		
Sosial og privat tjenesteyting	30.379	23.713	2.424	2.463	804	403	0	619	33.607	25.960		
Sum	2.046.615	1.883.178	93.882	170.379	127.528	120.692	3.625	5.035	2.264.401	2.169.214		

Maks kreditteksponering består av utlån til kunder, ubenyttede trekkrettigheter samt garantier. For garantier henvises til note 14. Banken benytter sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjoner. Sikkerheter kan for eksempel være fysiske sikkerheter eller garantier. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret, og kan for eksempel være bygninger, boliger eller varelager. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Unntak fra dette gjelder i situasjoner hvor det er foretatt nedskrivninger.

Banken har ingen nedskrivninger for tap på utlån og fordringer på kredittinstitusjoner verken i 2012 eller i 2011.

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån 31.12.2012						Sum forfalte
	0 - 30 dg	31 - 90 dg	91 - 180 dg	180 - 360 dg	Over 360 dg	utlån
Personmarked	12 505	4 321	1 787	3 827	5 634	28 074
Bedriftsmarked	10 986	-	-	148	-	11 134
Sum	23 491	4 321	1 787	3 975	5 634	39 208

Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån 31.12.2011						Sum forfalte
	0 - 30 dg	31 - 90 dg	91 - 180 dg	180 - 360 dg	Over 360 dg	utlån
Personmarked	16 831	2 729	526	6 613	4 382	31 081
Bedriftsmarked	18 684	-	223	-	3 141	22 048
Sum	35 515	2 729	749	6 613	7 523	53 129

Misligholdte lån inngår i løpetidsbåndene over 90 dager.

Resultatførte renter på lån som er nedskrevet

Renter på lån som er nedskrevet er for 2012 resultatført med 0,8 mill. kroner.

2012		
Utlån virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Utlån til kunder med flytende rente	1.964.804	1.964.804
Utlån til kunder med fast rente	81.811	81.811
Sum	2.046.615	2.046.615

Metoder for å fastsette virkelig verdi på utlån

Utlån er vurdert til amortisert kost. Bankens utlån kan hovedsaklig ikke omsettes i et aktivt marked. Bankens risikopåslag på utlånene endres kun ved større endringer i markedsforholdene. Slike utlån anses i hovedsak å ha flytende rentebetingelser. Bankens kreditt-påslag for disse utlån er ikke endret ved årets slutt. Samme margin ville bli lagt til grunn for nye utlån på balansedagen. Balanseført verdi av lån med flytende rentebetingelser ansees derfor som beste estimat på virkelig verdi.

Beregning av virkelig verdi for utlån med fast rente, kan foretas for sammenligningsformål gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Forskjellen mellom bokført verdi og beregnet virkelig verdi er vurdert som uvesentlig, og utlån med fast rente er derfor balanseført til amortisert kost.

Note 12 Fordeling av utlån og fordringer på kunder på geografiske områder**Note 12 Fordeling av utlån og fordringer på kunder på geografiske områder**

Utlån	2012		2011	
	Beløp	%	Beløp	%
Hjartdal Kommune	281.401	13,7	257.802	13,7
Notodden Kommune	1.192.952	58,3	1.117.525	59,3
Kongsberg Kommune	211.650	10,3	165.615	8,8
Oslo og Akershus	141.262	6,9	137.131	7,3
Resten av landet	219.350	10,7	205.105	10,9
Brutto utlån	2.046.615	100,0	1.883.178	100,0

Note 13 Garantiansvar

Garantiansvar	2012	2011
Betalingsgarantier	31 511	27 105
Kontraktsgarantier	12 640	15 678
Lånegarantier	0	0
Skattegarantier	650	650
Andre garantier	1 421	4 841
Samlet garantiansvar overfor kunder	46 222	48 274
Garanti til Sikringsfondet	0	0
Garanti overfor Terra Boligkreditt	81 306	72 418
Sum garantiansvar	127 528	120 692

Sparebankloven pålegger alle sparebanker å være medlem av Bankenes sikringsfond. Fondets formål er å sikre at norske banker til enhver tid kan oppfylle sine forpliktelser. Bankenes sikringsfond plikter å dekke tap inntil 2 mill. kr som en innskyter har i en bank som er medlem av Bankenes sikringsfond. Bankene har ikke stillet garanti overfor Bankenes sikringsfondet i 2011 og 2012, og har heller ikke betalt avgift. Det skal betales avgift for 2013, beregnet til 1,2 millioner kroner.

Banken stiller garanti for lån som våre kunder har i Terra Boligkreditt (TBK). TBK har som kriteriet at lånet er innenfor 60 % av panteobjektet. Bankens kunder har pr 31.12.12 lån for 833,8 mill. kroner hos TBK. Garantibeløpet overfor TBK er tredelt:

Tapsgaranti: Den delen av lånet som overstiger 50 % av sikkerhetsstillelsen. For lån som overstiger 50 % av sikkerhetsstillelsen skal garantien være på minimum kr 25 000 pr lån. Garantien gjelder i 6 år fra dato for rettsvern.

Saksgaranti: Gjelder for hele lånebeløpet fra banken anmoder om utbetaling til pantesikkerheter har oppnådd rettsvern

En samlet garanti på 1 % av pålydende av lån i TBK som er gitt Terrabankenes kunder.

TBK har ytterligere rett til å motregne eventuelle tap i bankens provisjon for kundebehandling i en periode på inntil 3 år.

Garantier til Terra BoligKreditt AS (i hele tusen)	2012	2011
Total andel av garantiramme	8 338	6 954
Saksgaranti	3 418	4 636
Tapsgaranti	69 550	60 827
Garantiprovisjon	-	-
Sum garantiansvar Terra Boligkreditt	81 306	72 417

Alle lån i TBK ligger innenfor 60 % av forsvarlig verdigrunnlag, altså i godt sikrede boliglån. Restrisiko knyttet til lån formidlet til TBK er etter bankens vurdering begrenset. Bankens utlån gjennom TBK gjelder i all vesentlighet nye lån eller refinansiering, og disse har i all vesentlighet ikke vært bokført på bankens balanse. Siden lån formidlet til TBK utelukkende er godt sikrede lån, forventer banken lav misligholdssannsynlighet samt at volumet på lån som tas tilbake til egen balanse ikke vil være vesentlig for bankens likviditet. Forutsatt 1 % mislighold i porteføljen, vil dette utgjøre 8 mill. kroner. Banken har overtatt misligholdte lån for 1,5 mill. kroner fra Terra BoligKreditt i 2012.

Likviditetsrisikoen knyttet til lån formidlet til TBK er etter bankens vurdering begrenset.

Banken har en likviditetsforpliktelse mot TBK. TBK har i sin risikostrategi krav om at overskuddslikviditeten minst skal dekke 75 % av likviditetsbehovet de nærmeste 12 måneder. I tillegg skal TBK's overskuddslikviditet være minst 6 % av innlånsvolumet. Likviditetsforpliktelsen er inngått i en Avtale om kjøp av OMF (Note Purchase agreement). Forpliktelsen om kjøp av OMF fra TBK utløses kun hvis markedssituasjonen er slik at TBK ikke kan finansiere likviditetsbehovet i OMF-markedet, og derfor må utstede obligasjoner direkte til eierbankene.

Pr. 31.12.2012 var likviditetsforpliktelsen til TBK beregnet til 0 mill kroner. Pr 31.12.2011 eksisterte en rammeavtale med TBK om kjøp av OMF, og bankens forpliktelse i denne avtalen var på 56,1 mill kroner. Banken har også en avtale med TBK om kapitalstøtte. Kapitalstøtten inntreffer hvis TBK har behov for ansvarlig kapital for å nå sitt kapitalmål på 10 %. Banken har kjøpt aksjer i TBK for 13,2 mill kroner i 2012 for at TBK skal nå sitt kapitalmål. Banken har en forpliktelse til å kjøpe aksjer for 1,4 mill i en emisjon i mars 2013. I 2013 skal også bankenes eierandel i TBK rebalanseres til å bli lik bankenes andel av TBK's utlånsportefølje. Banken vil måtte kjøpe aksjer i TBK for 6,0 mill i april 2013. Dette vil redusere bankens kapitaldekning med ca 0,5 % siden fradraget i ansvarlig kapital for investeringer i andre finansinstitusjoner øker.

Garantier fordelt geografisk	2012		2011	
	Beløp	%	Beløp	%
Hjartdal Kommune	83.862	65,8	75.083	62,2
Notodden Kommune	30.255	23,7	31.666	26,2
Kongsberg Kommune	3.248	2,5	1.910	1,6
Oslo og Akershus	2.237	1,8	6.157	5,1
Resten av landet	7.926	6,2	5.876	4,9
Sum garantier	127.528	100,0	120.692	100,0

Note 14 Kontanter og fordringer på sentralbanker

Kontanter og fordringer på sentralbanker		
	2012	2011
Kontanter i norske kroner	7.513	7.893
Kontanter i utenlandske valutasorter	569	684
Innskudd i Norges Bank	35.486	24.080
Sum kontanter og fordringer på sentralbanker	43.568	32.657

Kjøp av valuta for videresalg til kunder gjøres via avtaler med Norsk Kontanthåndtering. Banken har selv ansvaret for kursrisiko, bokføring og rapportering av utenlandsk valuta.

Note 15 Overtatte eiendeler

Banken overtok et næringsbygg i 2008, som var stillet som sikkerhet for et næringslån. Selskapet som eide bygget gikk konkurs, og banken har siden 2008 forsøkt å selge bygget. Banken overtok en tomt i 2011 som var stillet som sikkerhet for et lån.

Note 16 Certifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer

Utstedt av det offentlige	Nominell verdi	Anskaffelseskost	Bokført verdi	Markedsverdi
Obligasjoner				
Lokale og regionale myndigheter				
Ikke børsnoterte	3 000	2 961	2 961	2 978
Sum utstedt av det offentlige	3 000	2 961	2 961	2 978
Utstedt av andre				
Obligasjoner				
Institusjoner				
Ikke børsnoterte	55 000	55 121	55 121	55 430
Foretak				
Ikke børsnoterte	500	500	495	495
Obligasjoner med fortrinnsrett				
Børsnoterte	61 000	61 106	61 106	61 374
Ikke børsnoterte	50 000	50 113	50 108	50 363
Sum utstedt av andre	166 500	166 840	166 830	167 662
Sum obligasjoner	169 500	169 801	169 791	170 640

Børsnoterte obligasjoner og sertifikater inkluderer ikke verdipapirer notert på ABM. Gjennomsnittlig effektiv rente er 2,99 % for 2012, beregnet som årlig renteavkastning på gjennomsnittlig obligasjonsbeholdning i 2011.

Deler av obligasjonsbeholdningen er pantsatt i Norges Bank som sikkerhet for lån. Pr 31.12.2012 var obligasjoner med bokført verdi på 113,1 millioner kroner pantsatt.

Ihendehaverobligasjoner som er ansvarlig lånekapital		
i innenlandske finansinstitusjoner	2012	2011
Terra Kort AS	0	980
Sum	0	980

Note 17 Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning

	Org.nummer	Navn	Antall aksjer	Anskaffel- seskost	Bokført verdi	Markeds- verdi
Aksjer og andeler						
Omløp						
Børsnotert	USA	Visa International A-aksjer	160	72	72	135
	USA	Visa International C-aksjer	374	168	167	167
Sum børsnotert				240	239	302
Ikke børsnotert						
	989 761 390	Aberdeen Norden/Baltikum eiendomsfond	116.775	900	229	229
	988 671 258	Aberdeen Norge II eiendomsfond	34.614	386	230	230
Sum ikke børsnotert				1.286	459	459
Sum omløpsaksjer				1.527	698	761
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis						
Anlegg						
Ikke børsnotert						
	977 515 157	BTV-INVEST	400	480	480	
	891 052 642	German Property AS	47.000	491	343	
	999 076 653	NETS HOLDING A/S	31.900	1.158	1.158	
	995 400 073	NorPro AS	3.862	8	8	
	937 894 805	Kvinesdal Sparebank	9.851	985	690	
	980 623 696	Notodden i Sentrum AS	5	5	0	
	916 148 690	Spama AS	150	15	15	
	885 621 252	Terra Boligkreditt AS	6.039.940	25.075	25.075	
	979 319 568	Terra-Gruppen AS	263.345	10.633	10.633	
Sum ikke børsnoterte				38.849	38.401	
Sum anleggsaksjer				38.849	38.401	
Aksjer og andeler						
Pengemarkedsfond						
Ikke børsnotert						
	893 253 432	Terra Likviditet	3.838	3.873	3.943	3.943
Sum ikke børsnotert				3.873	3.943	3.943
Sum rente og aksjefond				3.873	3.943	3.943
Sum aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning				44.249	43.041	4.704

Endringer i 2012	Anleggsaksjer
Inngående balanse	25.184
Tilgang 2012	25.075
Avgang 2012	-11.858
Nedskrivninger i 2012	
Reversering av tidl. års nedskrivning	0
Utgående balanse	38.401

Pengemarkedsfondet Terra Likviditet er pantsatt i Norges Bank som sikkerhet for lån.

Note 18 Eierinteresser i tilknyttede selskaper

Selskapets navn	Kontor-kommune	Selskaps-kapital	Antall aksjer	Eier/stemme andel	Total egenkap.	Resultat 2012	Bokført Verdi
Notodden utvikling AS	Notodden	200	2.000	20 %			40
Garanti Viken Eiendomsmegling AS	Notodden	1.500	150	20 %	4.843.426	1.185.787	299
Sum							339

Hjartdal og Gransherad Sparebank er medeier i Garanti Viken Eiendomsmegling AS, sammen med Tinn Sparebank, Notodden Boligbyggelag og Kongsberg Boligbyggelag. Bankens eierandel er på 20 %. Andelen av selskapets overskudd er på kr 237.157,- og andelen av selskapets egenkapital er på kr 968.685,-. Selskapet hadde pr 31.12.2012 innskudd i banken på kr 33.528.400,-. Tilsvarende innskudd pr 31.12.2011 var kr 22.376.212,-.

Banken har i 2012 kjøpt aksjer i Notodden Utvikling AS. Andre aksjonærer i selskapet er Notodden Kommune, Tinfos AS og Notodden Næringsforening. Bankens eierandel er 20 %. Andel av selskapets overskudd er på kr --- og andel av selskapets egenkapital er på kr ----. Selskapet hadde pr 31.12.2012 innskudd i banken på kr 45.931. Tilsvarende innskudd pr 31.12.2011 var kr 3.078.091,-

Note 19 Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra og gjeld til kunder

Gjeld og gjennomsnittlig rente 31.12.	2012		2011	
Alle poster er i valuta NOK	Beløp	Rente	Beløp	Rente
Gjeld til kredittinstitusjoner				
Uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	4 183		19 517	
Med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	0		50 000	
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	4 183	2,40 %	69 517	2,81 %
Innskudd fra og gjeld til kunder				
Uten avtalt løpetid	1 601 991		1 501 419	
Med avtalt løpetid	42 277		38 150	
Sum innskudd fra og gjeld til kunder	1 644 268	2,19 %	1 539 569	2,29 %

Banken hadde pr 31.12.2012 ingen innskudd fra låneformidlere. Rente er vist som total rentekostnad på gjennomsnittlig volum i hhv. 2012 og 2011. Gjeld til kredittinstitusjoner med avtalt løpetid er pr 31.12.2011 i sin helhet et F-lån i Norges Bank som forfalt i februar 2012.

Note 20 Fordeling av innskudd fra kunder på sektorer, næringer og geografiske områder

Innskudd	2012		2011	
	Beløp	%	Beløp	%
Offentlig forvaltning	24.638	1,5	30.458	2,0
Lønnstakere og lignende	1.011.649	61,5	962.498	62,5
Næringssektor fordelt:				
Jordbruk, skogbruk, fiske	30.388	1,8	29.729	1,9
Industriproduksjon	23.125	1,4	19.871	1,3
Bygg og anlegg	55.467	3,4	45.145	2,9
Varehandel, hotell/restaurant	38.987	2,4	38.463	2,5
Transport, lagring	5.806	0,4	8.638	0,6
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	375.843	22,9	324.092	21,1
Sosial og privat tjenesteyting	78.366	4,8	80.676	5,2
Sum innskudd	1.644.268	100,0	1.539.569	100,0

Innskudd	2012		2011	
	Beløp	%	Beløp	%
Hjartdal Kommune	369.116	22,4	358.790	23,3
Notodden Kommune	852.499	51,8	818.161	53,1
Kongsberg Kommune	78.093	4,7	59.360	3,9
Oslo og Akershus	220.560	13,4	194.109	12,6
Resten av landet	124.000	7,5	109.149	7,1
Sum innskudd	1.644.268	100,0	1.539.569	100,0

Note 21 Sertifikat- og obligasjonslån og ansvarlig lånekapital**Utestående pr 31.12.2012**

Lånetype/ISIN	Låneopptak	Siste forfall	Pålydende	Bokført verdi	Amortisering	Rente- betingelser
Obligasjonslån						
NO0010564230	15.02.2010	15.02.2013	85 000	84 964	Bullet	Nibor 3 mnd. + 0,52 % 1)
NO0010564644	09.02.2010	09.02.2015	100 000	99 371	Bullet	Nibor 3 mnd. + 0,80 % 2)
NO0010606007	08.04.2011	08.04.2014	100 000	99 909	Bullet	Nibor 3 mnd. + 0,96 % 3)
NO0010646544	08.06.2012	06.09.2013	50 000	49 986	Bullet	Nibor 3 mnd. + 0,74 %
NO0010654312	29.06.2012	29.06.2016	100 000	100 730	Bullet	Nibor 3 mnd. + 2,00 %
Fondsobligasjoner						
NO0010246440	17.12.2004	Evigvarende Call 17.12.2014	20 000	20 000	Bullet	Nibor 3 mnd. + 1,65 %

Utestående pr 31.12.2011

Lånetype/ISIN	Låneopptak	Siste forfall	Pålydende	Bokført verdi	Amortisering	Rente- betingelser
Obligasjonslån						
NO0010513286	18.05.2009	18.05.2012	100 000	100 118	Bullet	Nibor 3 mnd. + 1,75 %
NO0010564230	15.02.2010	15.02.2013	150 000	149 788	Bullet	Nibor 3 mnd. + 0,52 %
NO0010564644	09.02.2010	09.02.2015	50 000	49 967	Bullet	Nibor 3 mnd. + 0,80 %
NO0010606007	08.04.2011	08.04.2014	50 000	49 968	Bullet	Nibor 3 mnd. + 0,96 %
Fondsobligasjoner						
NO0010246440	17.12.2004	Evigvarende Call 17.12.2014	20 000	20 000	Bullet	Nibor 3 mnd. + 1,65 %

*) Lånenes avkastnings-/rentebetingelser er sikret mot Nibor 3 mnd. flytende rente.

- 1) I løpet av 2012 er kr 65 mill kroner av lånet kjøpt tilbake og nedkvittert.
- 2) Ytterligere 50 mill kroner ble emittert 30.04.2012
- 3) ytterligere 50 mill kroner ble emittert 16.03.2012

Note 22 Spesifikasjon av annen gjeld

Annen gjeld	2012	2011
Betalingsformidling	2.285	1.810
Betalbar skatt	6.920	7.506
Leverandørgjeld	612	1.064
Skattetrekk	1.017	925
Mva	203	168
Diverse	15	77
Sum annen gjeld	11.052	11.550

Note 23 Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner

Renter og lignende kostnader		
på fondsobligasjoner	2012	2011
Fondsobligasjoner	816	906
Sum	816	906

Lånenes betingelser er spesifisert i note 21.

Banken tok opp et fondsobligasjonslån 17. desember 2004. Lånet er tatt opp i norske kroner. Lånet er evigvarende, men kan innfris (calles) etter 10 år 17.12.2014. Lånet er bokført til nominell verdi med fradrag av periodisert underkurs. Lånets rentebetingelser øker med 1 % etter 17.12.2014 hvis det ikke innfris, og banken forutsettes at det innfris på call-dato. Gjennomsnittlig rente i 2012 var 4,07 %. Fondsobligasjonslånet med fratrekk av periodisert underkurs er medregnet i kjernekapital, jf note 25.

Note 24 Egenkapital

	Spare-		
	bankens fond	Gavefond	Sum
Egenkapital 01.01.2012	188 595	350	188 945
Overført fra gavefond	0	-250	-250
Årsoppgjørdisposisjoner	16 033	0	16 033
Egenkapital 31.12.2012	204 628	100	204 728

Note 25 Ansvarlig kapital og kapitaldekning

	2012	2011
Sparebankens fond	204 628	188 595
Gavefond	100	350
Fondsobligasjonslån	20 000	20 000
Fradrag	-17 181	-6 122
Sum kjernekapital	207 547	202 823
Netto ansvarlig kapital	207 547	202 823

	31.12.2012	31.12.2011
Eksponeringskategori (vektet verdi)		
Stater	0	0
Lokal regional myndighet	592	1 184
Institusjoner	50 192	36 981
Foretak	204 665	173 387
Massemarked	0	1 276
Pantsikkerhet eiendom	798 139	713 123
Forfalte engasjementer	16 242	40 762
Obligasjoner med fortrinnsrett	11 121	17 071
Andeler verdipapirfond	789	4 848
Øvrige engasjementer	116 070	112 357
Kapitalkrav fra operasjonell risiko	114 529	110 018
Fradrag	-23 009	-11 984
Beregningsgrunnlag	1 289 330	1 199 023

Kapitaldekning i %	16,10 %	16,92 %
Kjernekapitaldekning i %	16,10 %	16,92 %
Ren kjernekapitaldekning i %	14,55 %	15,25 %

Note 26 Likviditetsrisiko**Restløpetid for hovedpostene i balansen**

Bankens innskuddskunder kan i praksis på kort varsel disponere sin innskuddskapital. Derimot vil bankens lånekunder ønske langsiktig finansiering og kredittrammer. I tabellen nedenfor er trukkede kasse-/driftskreditter tatt med under kolonne 0-1 mndr. på linjen for utlån til kunder. Innskudd fra kunder er rapportert i kolonnen uten løpetid. Dette er i tråd med Finanstilynets forskrift for slik rapportering. Banken har i praksis ansvaret for en betydelig likviditetsrisiko og forsøker bevisst å redusere likviditetsrisikoen på kort og lang sikt.

Etablerte ordninger med lån i Norges Bank, trekkrettigheter, obligasjons- og sertifikatlån i finansmarkedet er nødvendige kapitalkilder for å fylle likviditetsgapet mellom utlån og normale kundeinnskudd. Det er avtalt en trekkmulighet på 100 mill. kroner på bankens oppgjørskonto i DnB NOR.

Likviditetsindikator 1 (over 1 år) var 102,39 % pr. 31.12.2012, mens Likviditetsindikator 2 (over 1 måned) var 111,52 %. Begge nøkkeltall er beregnet konsolidert med Terra Boligkreditt.

Likviditetssituasjonen vurderes som tilfredsstillende for banken.

Post i balansen	<1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten avtalt løpetid	Sum
Kont./fordr.sentralbanker	43.568						43.568
Utl./fordr. til kredittinst.	12.804	-	-	-	-	-	12.804
Utlån til kunder	225.095	19.233	86.656	410.256	1.305.375	-12.424	2.034.191
Obligasjoner/sertifik.	-	-	495	169.296	-		169.791
Aksjer						43.383	43.383
Øvrige eiendeler						23.099	23.099
Sum eiendeler	281.467	19.233	87.151	579.552	1.305.375	54.058	2.326.836
Gjeld til kredittinst.	-	-	-	-	-	4.183	4.183
Innskudd fra kunder		389.182	-	-	-	1.255.086	1.644.268
Obligasjonsgjeld	-	84.964	49.986	300.010			434.960
Fondsobligasjoner				20.000			20.000
Øvrig gjeld						18.697	18.697
Egenkapital						204.728	204.728
Sum gjeld og egenkap.	0	474.146	49.986	320.010	0	1.482.694	2.326.836

Note 27 Renterisiko**Avtalt/sannsynlig tidspunkt for endring av rentebetingelser for hovedposter i balansen**

Ved endring i markedsrentene kan ikke banken foreta renteendringer for alle balanseposter samtidig dersom disse har ulik bindingstid. En endring av markedsrentene vil derfor bety økning eller reduksjon av netto renteinntekter i resultatregnskapet. Renterisikoen omfattes også av den direkte effekt en renteendring vil ha på balanseposter med og uten rentebinding. En renteendring på 1 % vil gi en årlig effekt på resultatregnskapet på 0,4 millioner kroner.

	<1 mnd.	1-3 mnd.	3-12 mnd.	1-5 år	Over 5 år	Uten avtalt rentebinding	Sum
Kont./fordr.sentralbanker						43.568	43.568
Utl./fordr. til kredittinst.	0	0	0	0	0	12.804	12.804
Utlån til kunder	0	0	3.591	54.372	21.165	1.955.063	2.034.191
Obligasjoner/sertifik.	20.503	149.288	0	0	0		169.791
Aksjer						43.383	43.383
Øvrige eiendeler						23.099	23.099
Sum eiendeler	20.503	149.288	3.591	54.372	21.165	2.077.917	2.326.836
Gjeld til kredittinst.	-	0	0	0		4.183	4.183
Innskudd fra kunder	1.447	10.181	112	0	0	1.632.528	1.644.268
Obligasjonsgjeld	100.730	334.230	0	0			434.960
Fondsobligasjoner		20.000					20.000
Øvrig gjeld						18.697	18.697
Egenkapital						204.728	204.728
Sum gjeld og egenkap.	102.177	364.411	112	0	0	1.860.136	2.326.836
Rentebytteavtaler		30.005		-12.000	-18.005		
Netto renteeksponering	-81.674	-185.118	3.479	42.372	3.160	217.781	

Note 28 Finansielle derivater

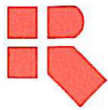
Banken har inngått rentebytteavtaler for å redusere bankens eksponering overfor svingninger i rente/avkastning på poster innenfor balansen. Avtalene er rene sikringsforretninger, og dekker kravene til regnskapsmessig sikring. Renteswapavtaler medfører avtale om bytte av rentebetingelser for et avtalt beløp over et avtalt tidsrom.

Totalt beløp på kontrakter for sikring av fastrenteutlån utgjør 30,0 mill. kroner. Kontraktene forfaller i 2014 og 2019. Banken har til sammen 51,8 kroner til mindre fastrentelån til bolig som ikke er sikret.

Rentebytteavtaler utenom balansen	Nominelt beløp	Nominelt beløp	Markedsverdi
Sikringsportefølje/Instrument	31.12.2012	Gj. snitt 2012	31.12.2012
Utlån med fast rente			
Rentebytteavtaler	30 005	30 181	-2 459
Samlet portefølje	30 005	30 181	-2 459

Beløp på kontrakt tilsvarer det referansebeløp (hovedstol) som er avtalt i bytteavtalen, og som er grunnlag for beregning av rente og avkastning.

Rentebytteavtalene medfører en avtale om bytte av rentebetingelser for et avtalt beløp over en avtalt periode. Det foreligger ingen avtaler om motregning av rentebytteavtaler.

Revisorteam Midt-Telemark AS

Tilsluttet Revisorteam AS

Ansvarlige partnere:
Registrert Revisor Mathias Bergan
Registrert Revisor Vidar Stenstad
Registrert Revisor Bergit Kleiv
Registrert Revisor Hellek M. Berge

Til forstanderskapet i

Hjartdal og Gransherad Sparebank

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Hjartdal og Gransherad Sparebank som viser et overskudd på kr 16.632.439. Årsregnskapet som består av balanse per 31. desember 2012, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og banksjef er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og banksjef finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for bankens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av bankens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentede revisjonsbevis tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Hjartdal og Gransherad Sparebank per 31. desember 2012 og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Revisorteam Midt-Telemark AS
Postboks 83, 3834 Gvarv
Revisornr/Org.nr.: NO 985 195 129 MVA
Bankgironr: 1644.12.85551
Side: 1 av 2

Telefon: 35 95 67 00
Fax: 35 95 67 09
E-post: midt@revisorteam.as
E-post (direkte): fornavnet@revisorteam.as
F:\Felles\1580\2012\Revisors beretning for 2012.docx

Medlem av
Den Norske Revisorforening

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet for Hjartdal og Gransherad Sparebank som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av bankens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Gvarv, 12. februar 2013.

Revisorteam Midt-Telemark AS

Mathias Bergan

**Til forstanderskapet i
Hjartdal og Gransherad Sparebank**

Beretning fra kontrollkomiteen

Kontrollkomiteen har i 2012 ført tilsyn med at bankens virksomhet er drevet i samsvar med sparebankens regler og vedtekter, forstanderskapets vedtak og andre regler som banken har å rette seg etter. Komiteen har gjennomgått styrets møtebøker og foretatt de undersøkelser som sparebankloven og kontrollkomiteens instruks fastsetter.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets årsberetning, resultatregnskap og balanse uten at dette gir foranledning til noen bemerkninger. Kontrollkomiteen vil anbefale at det fremlagte resultatregnskap og balanse fastsettes som bankens regnskap for 2012.

Sauland, 13.februar 2013

Ingeborg Fagt Bergby

Johannes Asland

Olav Våle